

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Regeringskansliet**Remiss av rapporten Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt. Dnr LI2025/00230****Yttrande**

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har gett Region Gotland tillfälle att lämna synpunkter på rapporten *Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt. Dnr LI2025/00230*.

Staten har det övergripande ansvaret för att säkerställa grundläggande tillgänglighet i hela landet. Detta sker bland annat genom att staten ingår trafikavtal för tåg-, flyg- och busstrafik samt färjeförbindelsen till Gotland. Färjetrafiken motsvarar Gotlands landsväg och är nödvändig för Gotlands försörjning. Region Gotland anser att färjetrafiken, istället för att finansieras genom det statliga anslaget för upphandlad trafik, borde ses som en del i den nationella infrastrukturen och i nationell plan hanteras i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur. Gotland är en del av Sverige och Gotlands viktigaste infrastruktur måste ges samma status som stråk av motsvarande betydelse i övriga landet. Region Gotland anser därför att staten måste ta ett mycket större ekonomiskt ansvar för färjetrafiken och att utgångspunkten för statens arbete måste vara de transportpolitiska målen.

Bakgrunden till föreliggande rapport är betänkandet *Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet - För tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3)* och dess förslag om hur det kommunala och regionala inflytandet över flyglinjer med allmän trafikplikt kan öka. I samma rapport föreslog utredaren införande av allmän trafikplikt för samhällsviktiga flyglinjer, där regionerna riskerar att bli i det närmaste isolerade för det fallet att flyglinjen upphör. Region Gotland anser att det är ett angeläget förslag att gå vidare med.

Region Gotland anser att staten behöver ha en beredskapsplan för att kunna upprätthålla flygtrafik och vid behov snabbt agera genom att införa trafikplikt och upphandla nya flyglinjer. Mot bakgrund av att Region Gotland behöver en säker tillgång till flygtransporter för persontransporter för att upprätthålla service och underhåll av samhällskritisk infrastruktur, liksom för möjligheten att transportera farligt gods (prover och blod) till och från Gotland inom acceptabla tider anser

Region Gotland att regelbundna flygtransporter till och från Gotland är samhällskritisk verksamhet.

Under pandemin kunde det kommersiella utbudet av flygtrafik inte i alla lägen tillgodose behovet av transporter och så sent som i november och december 2024 ställdes majoriteten av flygningarna Visby–Arlanda in med kort varsel. Region Gotland hemställde då till staten om att upphandla tjänsten, men fick nej för att det inte fanns tillräckligt med tid för att göra en upphandling. Region Gotland anser att systemet för hur den allmänna trafikplikten utreds behöver reformeras, med större flexibilitet och bättre anpassning till de snabba förändringar som sker idag.

Möjligheten att införa allmän trafikplikt för flygtrafik är starkt kopplad till den grundläggande finansieringen av flygplatssystemet. Pandemin, såväl som nuvarande säkerhetspolitiska läge, visar på behovet av att arbeta för stärkt trygghet och säkerhet, i vilket landets flygplatser har en central funktion. För att möta kraven på nationell säkerhet och effektiv krisberedskap krävs ett flygplatsnät som täcker hela landet. Region Gotland ser att ju robustare flygplatssystem, desto större motståndskraft. Det ger samverkansfördelar och beredskapsstrategiska fördelar för Gotland.

Avslutningsvis anser Region Gotland att en hållbar omställning av flyget är nödvändig. När tekniken och marknaden är tillräckligt utvecklade kan upphandlad regional flygtrafik bidra till att skapa nya inrikes direktlinjer, vilket skulle förbättra tillgängligheten baserat på lokala behov och samtidigt främja regional tillväxt så väl som grön omställning inom flygsektorn. Det är sannolikt att de första stegen mot denna omställning kommer innebära högre kostnader och staten bör ta ansvar för att stötta denna gröna övergång inom både allmän trafikplikt och inom luftfarten generellt.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiondirektör